

Aan de leden van de algemene commissie voor
Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA Den Haag

Briefnummer

20/10.217/MV/Lou

Den Haag

10 september 2020

Onderwerp

Schriftelijk overleg 14 september 2020
Raad Buitenlandse Zaken Handel

Telefoonnummer

070-3490438

E-mail

mvisser@vnoncw-mkb.nl

Geachte leden,

Op maandag 14 september heeft u een schriftelijk overleg over de komende Raad Buitenlandse Zaken Handel. Belangrijkste agendapunt is de EU Trade Policy Review. In deze brief zetten wij graag kort ons standpunt hierover uiteen.

Export van eminent belang – juist voor mkb

Uit de recente publicatie ‘Nederland Handelsland 2020’ van het CBS blijkt, dat in de eerste helft van 2020 de uitvoer van goederen bijna 23 miljard euro lager was dan in dezelfde periode van 2019, een afname van 9 procent. Nederland verdiende in 2018 bijna 34 procent van het bbp met de export van goederen en diensten. Export leverde in 2018 in totaal 2,4 miljoen aan directe en indirecte voltijdbanen op, dat is 32 procent van de totale werkgelegenheid in Nederland. Export is de belangrijkste pijler onder de Nederlandse economie en dus van eminent belang voor onze welvaart en manier van leven. Naast en door de COVID-19 crisis zien we een mondiale trend naar protectionisme, al dan niet ingegeven door geopolitieke spanningen. Een sterk handelspolitiek beleid is dus van groter belang dan ooit om deze cijfers weer te doen stijgen. Juist ook voor het mkb, dat een zeer groot deel van de Nederlandse export voor zijn rekening neemt. Handelspolitiek kan niet los gezien worden van industriebeleid: waarmee verdienen we ons geld? De recente CBS-studies over handel tonen het belang van toegevoegde waarde in de ketens aan.

Goed onderhandelingsresultaat met VK geboden

Grootse prioriteit blijft ook het hebben van goede handelsbetrekkingen en een gelijk speelveld voor ons bedrijfsleven met het Verenigd Koninkrijk. Uit de genoemde CBS-publicatie blijkt, dat de uitvoer van goederen van Nederlandse makelij naar

het VK in het eerste halfjaar met bijna 2,5 miljard euro (23 procent) is gedaald. Op de ranglijst van afnemers van goederen van Nederlandse makelij is het Verenigd Koninkrijk gezakt naar de vijfde plek, ten opzichte van 2019 ingehaald door Frankrijk en de Verenigde Staten. Al lopen de onderhandelingen over de toekomstige relatie tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk momenteel zeer moeizaam, toch hopen we op een zo soepel mogelijke overgang na 31 december a.s. als de overgangperiode is beëindigd.

Blijven werken aan breed pallet handels- en investeringsakkoorden

Daarnaast moet de Europese Commissie streven naar een zo breed mogelijk pallet aan EU handels- en investeringsakkoorden – witte vlekken zoals met China, de VS, Rusland, India en de ASEAN-landen moeten worden weggewerkt.

Stappen zetten op gebied handel en duurzaamheid

Veel aandacht gaat momenteel uit naar handel en duurzaamheid. De minister heeft met haar Franse ambtsgenoot een non-paper opgesteld over handel, sociaaleconomische effecten en duurzame ontwikkeling. Wij verwelkomen dit non-paper en de ideeën die erin zijn vervat, al hebben wij nog geen opvatting geformuleerd over het in het non-paper aangehaalde carbon border adjustment mechanism. Om het maatschappelijk draagvlak voor handelsakkoorden te vergroten, zou Europa precautionisme (bescherming van mens en milieu) meer centraal kunnen zetten, waardoor gewerkt wordt aan overname van Europese standaarden door partners in dergelijke akkoorden. Hierbij dient wel oog te worden gehouden voor de positie van ontwikkelingslanden, die qua export wellicht niet onmiddellijk aan onze standaarden kunnen voldoen. Om hen daarbij te assisteren, zou meer ingezet moeten worden op technische assistentie bij sanitaire en fyto-sanitaire voorschriften, alsmede op vereenvoudiging en digitalisering van douaneprocedures.

Striktere handhaving arbeidsnormen

Speciale aandacht verdient de relatie tussen handel en arbeid. Zoals ook in lijn met het Frans-Nederlandse non-paper, kunnen we ons een striktere handhaving van duurzaamheidsnormen, zoals de fundamentele ILO-conventies en andere door de partner geratificeerde ILO-conventies voorstellen, waarbij het (tijdelijk) opheffen van handelspreferenties bij niet-naleving tot de mogelijkheden kan behoren. Zo zouden in gemengde comités van handelsakkoorden nadere werkafspraken gemaakt kunnen worden over versterking van monitoringmechanismes, meer procedureel vastgelegde transparantie, uitgewerkte afspraken over institutionalisering en een formeel verantwoordingsmechanisme. De Enforcement Regulation zou de mogelijkheid moeten bevatten voor bepaalde private partijen (erkende Europese sociale partners) om klachten in te dienen over de schending van arbeidsnormen. De Commissie zou dan, na een snelle toets of de klacht voldoende substantie heeft, een formeel onderzoek moeten starten, waarbij ook beschikbare informatie van de ILO en vakbonden betrokken moet worden. Op basis van het Commissierapport zouden de Raad en/of de Commissie

kunnen besluiten de voorziene state-to-state geschillenbeslechtingprocedure te starten. De pas benoemde EU Chief Trade Enforcement Officer speelt hierbij een belangrijke rol. Ook onderwerpen als leefbaar loon kunnen onderdeel zijn van de gesprekken met derde landen over handelsakkoorden. Overigens kan veel ook geregeld worden in partnerschapsovereenkomsten, naast handels- en investeringsakkoorden.

Aanpakken oneerlijke concurrentie

Europa moet handelspolitiek niet naïef zijn. Vele landen buiten de Europese Unie kennen geen staatsteunkader en bevorderen hun bedrijfsleven via ‘state-owned enterprises’ en gerichte subsidies. Met een land als China bestaat zelfs systeemconcurrentie, niet voor niets is dat land door de Europese Commissie bestempeld als ‘systeemrivaal’. Het streven van de EU moet een gelijk speelveld zijn, bij exportkredietverzekeringen, bij het aanbesteden en bij investeringsakkoorden, ook als dat een onconventionele aanpak vergt. Op uw agenda in het schriftelijk overleg staat ook de kabinetsreactie op de motie-Weverling, over het nemen van een voortrekkersrol ten aanzien van het voorstel voor een Internationaal Procurement Instrument (IPI). Wij zijn blij, dat het kabinet daarin aangeeft, dat Nederland open staat voor een steviger invulling van het IPI, zoals hogere prijsopslagen of uitsluiting. Wij pleiten voor een snelle afronding van dit dossier, liefst nog onder Duits EU Voorzitterschap. Belangrijk is ook de in de EU opgestarte discussie (witboek) over marktverstoringe buitenlandse subsidies. Veel hangt uiteraard af van de exacte invulling en opvolging van dit witboek. Deze discussie mag tijdige afronding van het IPI niet in de weg staan.

Verbetering handelsdefensief instrumentarium geboden

Soms moet de Europese markt effectief afgeschermd kunnen worden van oneerlijke concurrentie. Verbetering en flexibilisering van het handels defensief instrumentarium is daarbij van belang. Niet alleen voor goederen, maar ook voor diensten – juist ook omdat goederenleveranties steeds meer gepaard gaan met (onderhouds)services. De Europese Commissie zou moeten blijven werken aan kortere en slagvaardiger termijnen bij die instrumenten, zoals antidumping en vrijwaringsmaatregelen.

Blijvende aandacht en verbetering multilateraal stelsel

Multilateraal blijft het streven te komen tot een multilateraal investeringshof – naast een nationaal pallet aan investeringsbeschermingsakkoorden. Ook de hervorming van de WTO dient krachtig ter hand genomen te worden, met name op het vlak van geschillenbeslechting, een reëlere positionering van OS-landen en de harmonisatie van standaarden. De selectie van een nieuwe directeur-generaal voor de WTO zal daarbij een (deels) bepalende factor zijn. De lopende onderhandelingen over e-commerce in de WTO kunnen een impuls gebruiken, evenals de onderhandelingen over een verdrag dat ‘groene goederen en diensten’ faciliteert, hetgeen prima zou passen in de Europese Green Deal.

Handel en gender

Voor de minister is handel en gender een belangrijk onderwerp. De in de kabinetsinzet bij de EU Trade Policy Review geschetste inzet bij dit onderwerp, kunnen wij onderschrijven.

Hoogachtend,

Guusje Dolsma
Wvd. directeur Beleid VNO-NCW en MKB-Nederland